

αἰῶνος (μονόλιθος σπόνδυλος ὕψ. 1. 60 μ. διαμ. 0.70 μ. καὶ λιθόπλινθος διαστ. 0.95 X 0.43 X 0.25 μ. (βλ. Πί ν. 228 γ).

Καρουσάδες

Εἰς τὸ Β ἐπίσης τμήμα τῆς νήσου παρὰ τὴν παραλιακὴν θέσιν Νταῆ τοῦ χωρίου Καρουσάδων, διεπιστώθησαν τὰ θεμέλια ἑλληνιστικῆς στοᾶς μήκ. 16 μ. Περισυνελέγησαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὄστρακα καὶ στρωτῆρ κέραμος, χαρακτηριστικὸς ἐκ τῆς διατομῆς τύπου τοῦ 3ου π. Χ. αἰῶνος (Πί ν. 229 α, β).

Κασσιώπη

Εἰς τὸ Μοσεῖον Κερκύρας εἰσήχθη ἐκ Κασσιώπης λιθόπλινθος διαστ. ὕψ. 0,22, πλ. 0,23, πάχ. 0,17, μὲ ἀναθηματικὰς ἐπιγραφὰς ἐπὶ δύο συνεχόμενων πλευρῶν (Πί ν. 230 α, β). Ὁ Καθηγητῆς κ. L. Robert, λαβὼν γνῶσιν τοῦ κειμένου καὶ ἐκτύπου τῶν ἐπιγραφῶν, εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ ἀνακοινώσῃ δι' ἐπιστολῆς τοῦ τῆς 8-5-1963 ὅτι πρόκειται ἀνάθημα εἰς τὸν Δία Κάσσιον τοῦ Κυντιλίου Καρποφόρου Ἐφεσίου, Ἀρχιγραμματέως Ἐυστοῦ, ὁργανώσεως γενικῆς ἀθλητῶν τῆς αὐτοκρατορίας, τιμηθέντος ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ καὶ γνωστοῦ ἐξ ἐπιγραφῆς τῶν Δελφῶν καὶ ἐκ παπύρου τοῦ Βρετ. Μοσεῖου τοῦ ἔτους 194 μ. Χ. (πρβλ. L. Robert, Études Épigraφiques, BCH 52 (1928) 420). Ὁ Καθηγητῆς κ. L. Robert συνεπλήρωσε τὸ ὄνομα τοῦ ἀναθέτου καὶ ἀπεκατέστησε τοὺς 4 τελευταίους στίχους τῆς πλευρᾶς Β.

(Α)

Κυντιλῖος Καρποφόρος
 ἔφηςτος
 Ἀρχιγραμματεὺς
 Ἐυστοῦ εὐχαριστήριον.
 Ζεῦ μάκαρ ὦ ἔκλυες
 ΩΚΑ ΚΑΙ ΑΥ- - -
 ΩΣΑΣ-Υ- ἐκ δ'
 ἀτρογέτοιο- - -
 εἰσωρμίσας- -

(Β)

ΔΡΩΝ ΟΙ- - - -
 ΜΕΝΟΣ ΑΝΗ- - -
 ΤΟΥΠΡΟΜΟ- - -
 οἴνεκ' ἐσώθη
 νηὸς ἐπ' ὠκν
 πόρου, πατρί
 δος ἐξ Ἐφέσιου.

Σπαρτίλλα

Εἰσήχθη ἐπίσης εἰς τὸ Μοσεῖον Κερκύρας πέλεκυς ἐκ γρανίτου, ἀδιάτρητος, εὐρεθεὶς παρὰ τὸ χωρίον Σπαρτίλλα. Τὸ εὔρημα δεικνύει ὅτι προϊστορικοὶ οἰκισμοὶ δὲν ἦσαν περιωρισμένοι εἰς τὸ ΒΔ μέρος τῆς νήσου (Κεφάλι, Ἀφίωνα), ἀλλ' ὅτι ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν ΒΔ περιοχὴν αὐτῆς.

*

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

Εἰς τὴν θέσιν Ἀγία Παρασκευή, ἀπέχουσαν 3 χλμ. τοῦ χωρίου Ἀγκῶν τῆς ἐπαρχίας Πάλης, εὐρέθη τυχαίως τμήμα ψηφιδωτοῦ δαπέδου τῆς ὀψίμου ρωμαϊκῆς ἐποχῆς. Τὸ κόσμημα ἀποτελεῖται ἐκ πλοχμοῦ πλαισιούντος κυκλωτερῆ ἐγκόλπια μὲ γεωμετρικὰ θέματα (κόμβον Σολομώντος, στοιχεῖον διπλοῦ μαιάνδρου κλπ.).

Β. Γ. ΚΑΛΛΙΠΟΛΙΤΗΣ

*

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος 1961 διεξήχθησαν εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς κεντρικῆς Μακεδονίας, αἱ κάτωθι ἀνασκαφαί :

ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εἰς τὸ χωρίον Καλαματόν, παρὰ τὰ σύνορα τοῦ νομοῦ Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ νομοῦ Χαλκιδικῆς, ΝΑ τῆς λίμνης Λαγκαδᾶ, κατεσχέθησαν παρὰ τῆς Ἀστυνομικῆς ἀρχῆς εἰς χεῖρας τῶν ἐντοπίων, λύχνοι, ἀγγεῖα κ. ἄ. ἀντικείμενα ρωμαϊκῶν χρόνων, προερχόμενα ἐκ νεκροταφείου, κειμένου 5 χιλιομέτρα νοτίως τοῦ χωρίου.

Ἡ κατάσχεσις αὕτη ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν διενέργειαν προχείρου ἀνασκαφικῆς ἐρεῦνης. Κατ' αὐτὴν ἀπεκαλύφθη συστάς τριῶν τάφων (Πί ν. 232 α), τραπεζοειδοῦς κατόψεως, οἱ ὅποιοι εἶχον οἰκοδομηθῆ με παλαιότερον ὑλικόν, προερχόμενον ἐξ ἱεροῦ ἑλληνιστικῶν χρόνων, τοῦ ὁποίου τὰ ἐρείπια κείνται εἰς τὴν περιοχὴν τῶν τάφων. Πολλὰ ἐρείπια τοίχων εἶναι ὁρατὰ εἰς ὀλόκληρον τὴν ἀνωτέρω περιοχὴν, ὅπου ἀπὸ ἐτῶν ἀνευρίσκονται καὶ παραδίδονται ὑπὸ τῶν καλλιεργούντων τοὺς ἀγρούς τῶν κατοίκων διάφορα τμήματα μαρμαρινῶν ἀγαλμάτων καὶ ἄλλων ἀρχαίων.

Μεταξὺ τοῦ ὑλικοῦ, τὸ ὅποιον μετεφέρθη ἀπὸ τοῦ χώρου τῶν ἀνασκαφῶν εἰς τὸ Ἀρχαιολογικόν

Μουσείον Θεσσαλονίκης συγκαταλέγονται : τέσσαρες γυμνασιακαὶ ἐπιγραφαί, ὅπου πολλάκις ἀναφέρεται τὸ ὄνομα Ἀνδρονίκου τινός, *μεγάλου γυμνασιάρχου*, μία πλάξ ἀναγράφουσα *ΦΛΑΟΥΙΑ ΜΥΣΤΑ ΤΟΝ ΒΩΜΟΝ ΤΩ ΝΑΩ* καὶ τέλος πλῆθος ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν (γεῖσα) μὲ προμόχθους καὶ σταγόνες, κατώφλια κ. ἄ. ἐκ μεγάλων οἰκοδομημάτων.

Ἐπίσης παρεδόθησαν ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ Καλαμωτοῦ καὶ ἄλλα ἀρχαῖα : Ἐν ἀκέφαλον ὑπερφυσικοῦ μεγέθους ἀνδρικὸν ἄγαλμα, φέρων θώρακα, ὑστέρων ἑλληνιστικῶν χρόνων (Πί ν. 232 β), μία εἰκονιστικὴ γυναικεῖα κεφαλὴ ἐξ ἀναγλύφου, χρονολογούμενη κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ Ιου μ. Χ. αἰ., ἥτοι τὴν ἐποχὴν τῶν Φλαβίων (Πί ν. 232 γ), εἰς βωμισκὸς ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή *ΦΕΡΡΑΝΙΟΣ ΓΑΓΙΟΥ ΥΙΟΣ ΕΡΜΗ*, κάτω τμήμα καθήμενης μορφῆς, ὡς βάσις τῆς ὁποίας ἐχρησιμοποίηθη ἐπίκρανον παραστάδος μετ' ἐπιγραφῆς :

*ΚΟΤΥΣ ΣΩΠΑΤΡΟΥ
ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ
ΤΟΝ ΕΑΥΤΟΥ ΦΙΛΟΝ*

καὶ ἐπιτυμβία πλάξ μετὰ παραστάσεως νεκροδείπνου, ἄνωθι τῆς ὁποίας ἐπιγραφή :

*ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΤΤΑΛΟΥ ΑΡΙΣΤΙΠΠΑ ΜΕ
ΝΕΛΑΟΥ ΑΛΚΥΑΝΑ ΑΤΤΑΛΟΣ ΜΕΝΕ
ΛΑΟΣ Ο ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΗΡΩΕΣ ΧΑΙΡΕΤΕ*

*

ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Ν. Σύλλατα

Κατὰ τὴν διάνοξιν δημοσίας ὁδοῦ, ἀγοῦσης πρὸς Ἐλαιοχώρια, εἰς ἀπόστασιν 10 χιλιομέτρων ἐκ Ν. Συλλάτων, ἀνευρέθη μέγα νεκροταφεῖον ἀρχαϊκῶν καὶ κλασσικῶν χρόνων. Οἱ τάφοι, κιβωτιόσχημοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκάλυπτον ἑκτασιν ἑνὸς τετραγωνικοῦ χιλιομέτρου. Δυστυχῶς, ἡ μεγάλη αὕτη νεκρόπολις εἶχε συληθῆ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ὑπὸ ἀρχαιοκαπήλων καὶ ἐνῶ ἠνοίχθησαν ἄνω τῶν 50 τάφων, ἐλάχιστα ἦσαν τὰ ἐξ αὐτῶν εὐρήματα. Τὰ σημαντικότερα τῶν εὐρεθέντων κτερισμάτων ἦσαν : χαλκοῦν κράνος «χαλκιδικοῦ» τύπου, χαλκαὶ πόρπαι, ὁμοίαι πρὸς τὰς ἐκ Χαλκιδικῆς προερχομένας τῆς Συλλογῆς Σταθίου, θραύσματα ἀργυρῶν καὶ χρυσοῶν κοσμημάτων, ἀγνὸς πυραμιδοειδῆς, φέρουσα ἐπὶ ὁμοίαι σφραγίσματα, παριστάνοντα γυμνὴν ἀνδρικήν μορφήν, μία κορινθιακὴ κοτύλη, εἰς κῶθων, ἔν ἄττικόν ληκύθιον κ. ἄ.

Εἰς ποίαν πόλιν τῆς ἀρχαίας Βοττικῆς ἀνήκει τὸ ὡς ἄνω νεκροταφεῖον εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθῆ, δυνάμεθα ὅμως μετὰ βεβαιότητος νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἡ χιλιόμετρα τινα βορειότερον κειμένη «τούμπα» καλύπτει τὰ ἐρείπια τῆς ἀναζητουμένης πόλεως, διότι εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπαντᾷ ἀφθονία ὀστράκων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς πλείστα μέρη εἶναι ὄρατὰ τμήματα τοίχων οἰκοδομημάτων, εἰς δύο δὲ σημεῖα ὑπάρχουν ἀγωγοὶ ὕδραγωγείου.

*

ΝΟΜΟΣ ΚΙΑΚΙΣ

Εἰς τὸ χωρίον Ἄνω Ἀπόστολοι εἶχον εὐρεθῆ πρὸ ἐτῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων ἀγάλματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων δύο μικροῦ μεγέθους, παριστάνοντα τὸ μὲν Ἀσκληπιόν, τὸ δὲ Ἡπίονην. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνευρέθη μία ψηφισματικὴ ἐπιγραφή, ἀναφέρουσα μεταξὺ ἄλλων :

δεδοχθαι τῇ Μορρυλίῶν πόλει ἐπανέσαι αὐτόν σταθῆναι δὲ τὴν στήλην δι' αὐτοῦ ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ τόπῳ τοῦ Ἀσκληπιείου . . .

Κατόπιν τούτου ἐνηργήθη περιορισμένης ἐκτάσεως δοκιμαστικὴ ἔρευνα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπεκαλύφθησαν : α. ὑπόκαυστον ρωμαϊκοῦ βελανείου μετὰ τῶν συναφῶν χώρων, τῶν ὁποίων οἱ τοῖχοι σφῶζονται εἰς ὕψος 2 μ. (Πί ν. 233α, β, 234 α) καὶ β. χῶροι ἀποθηκεύσεως τροφίμων καὶ ἄλλοι, ἀκαθόριστοι ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Ἐπὶ τοῦ λόφου, ὁ ὁποῖος δεσπόζει τοῦ χωρίου, ἀπεκαλύφθησαν οἱ τοῖχοι πελωρίου οἰκοδομηματος, τοῦ ὁποίου ὁ προορισμὸς παραμένει ἀκόμη ἐπίσης ἀκαθόριστος.

Πλὴν τῶν ἀποκαλυφθέντων, εἶναι ὄρατοὶ εἰς ὀλόκληρον τὴν περιοχὴν τοῦ χωρίου διάφοροι τοῖχοι κτηρίων, ὅπερ ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ ἀρχαία πόλις τῶν Μορρυλίων, περὶ τῆς ὁποίας γίνεται λόγος εἰς τὸ ψηφισμα, ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει τὸ σημερινὸν χωρίον.

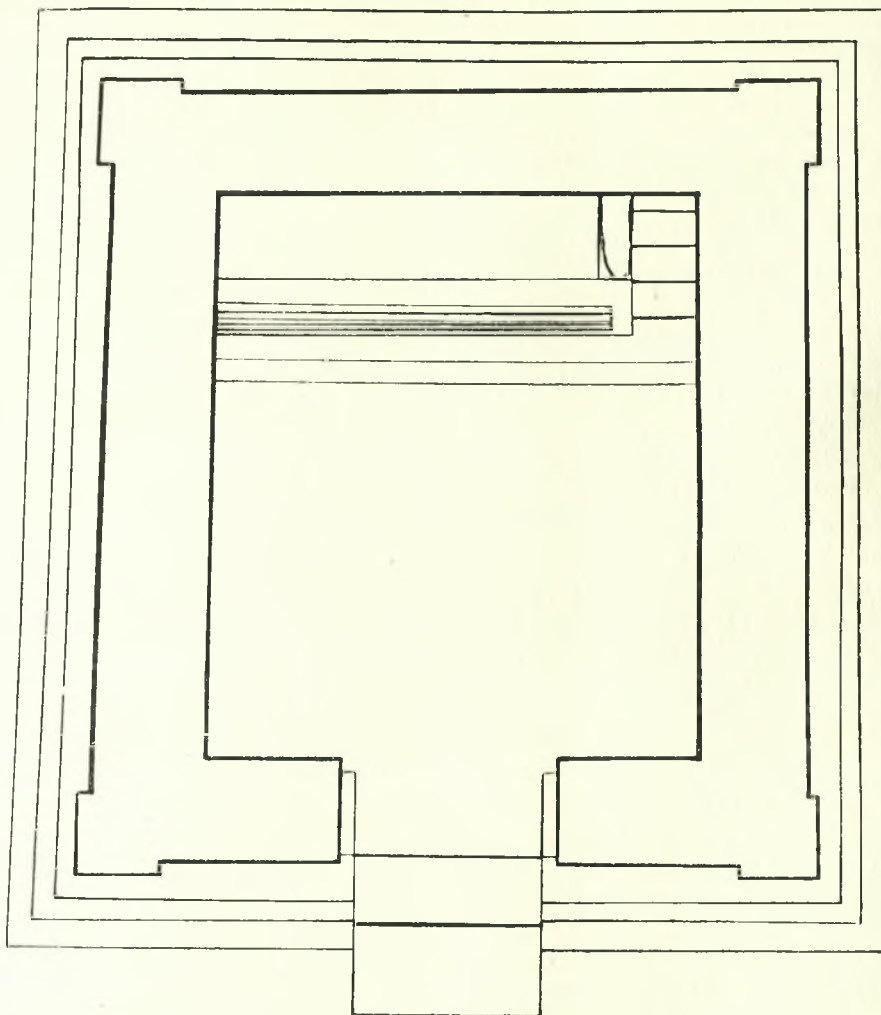
Παρά τὸ Παλατιανόν, ἀνεσκάφη τελεῖως τὸ Ἡρώον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶχον εὐρεθῆ τέσσαρα ὑπερφυσικοῦ μεγέθους ἀγάλματα, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος (βλ. Α.Δ. 16 (1960), Χρονικά, σ. 212, Πί ν. 180).

Τὸ Ἡρώον ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς ὀρθογωνίου θαλάμου, διαστ. 3,50 X 4,10 μ., τοῦ ὁποίου αἱ γωνίαι σχηματίζουν τετραγωνικὰς παραστάδας (Σχ ε δ. 1). Ἐναντι τῆς εἰσόδου ὑπάρχει ἐπίμηκες βάθρον, ἐφ' οὗ ἴσταντο τὰ ἀγάλματα καὶ ἐπὶ τοῦ ἄκρου αὐτοῦ μικρὰ κλιμαξ. Τὴν πρόσοψιν

του βάθρου (ὕψ. 1 μ.), ἐκάλυπτον μαρμάριναι πλάκες, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν κεχαραγμένα τὰ δνόματα τῶν νεκρῶν.

Ἐξωτερικῶς τοῦ Ἡρώου δοκιμαστικά τάφροι

τιόσχημον τάφρον, εἰς κακὴν κατάστασιν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρέθη ἓν μικρὸν ἀγγεῖον καὶ 3. ὑπόκαυστον εἰς καλὴν κατάστασιν, μὲ τμήματα τῶν ἀγωγῶν του κατὰ χώραν (Πί ν. 234 β).

Σχεδ. 1. Κάτοψις Ἡρώου Παλατιανοῦ Κιλκίς

ἔφερον εἰς φῶς : 1. τάφρον μακεδονικοῦ τύπου· οἱ τοῖχοι σφύζονται εἰς ἐλάχιστον ὕψος, ἀλλ' ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθησαν τμήματα (πόδες, δάκτυλοι κτλ.) μεγάλων μαρμαρίνων ἀγαλμάτων, ὁμοίων τῶν τοῦ Ἡρώου, καθὼς καὶ ἀγαλμα γυμνοῦ παιδός (Διονύσου), φέροντος δορὰν πάνθηρος ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου καὶ στηριζομένου ἐπὶ κορμοῦ δένδρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐλίσσεται ὄφις, 2. κιβω-

Πλὴν τῶν ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν εὐρημάτων, εἰσήχθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον Θεσσαλονίκης τὰ κάτωθι, εὐρεθέντα ἐντὸς τῆς πόλεως.

1. Δύο ὑπερμεγέθη ὑστεροαρχαῖκὰ ἰωνικά κιονόκρανα, ὡς τὸ μέγα θραῦσμα ὁμοίου κιονόκρανου, κειμένου ἀπὸ ἐτῶν εἰς τὸ Μουσεῖον Θεσσαλονίκης (Γ. Μπακαλάκης, ΑΕ 1936, σ. 17, εἰκ. 25 - 26). Τὸ ἐν ἐχρησίμειεν ὡς βάσις

του Δεσποτικού εἰς τὸν μικρὸν ναὸν τῆς Παναγούδας. 2. Γυναικεία κεφαλὴ ἀγαλματίου (σφ. ὕψ. 0,14 μ.) πρῶιμων ἑλληνιστικῶν χρόνων. 3. Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον μὲ παράστασιν νεκρᾶς καθήμενης ἐπὶ σκίμπος καὶ θερααινίδος κρατοῦσης κίστην. Κάτωθι τῆς παραστάσεως ἐπιγραφή :

ΤΟΡΠΙΑΙΑ ΕΛΠΙΣ ΧΑΙΡΕ
ΧΑΙΡΕ ΚΑΙ ΣΥ ΤΙΣ ΠΟΤΕ ΕΙ

Τὸ ἀνάγλυφον ἀνήκει εἰς τοὺς ὑστέρους ἑλληνιστικούς χρόνους (Πί ν. 232 ε). 4. Ἑρμαϊκὴ στήλη, φέρουσα ἀρίστης τέχνης εἰκονιστικὴν προτομήν, πιθανῶς αὐτοκράτορος.

Ἡ στήλη εὑρέθη εἰς τὸν περιβολὸν τοῦ ἀνεγειρομένου νέου Μουσείου καὶ χρονολογεῖται περὶ τὰ μέσα τοῦ 3ου μ. Χ. αἰ.

ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

*

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΠΕΛΛΗΣ 1961

Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐν Πέλλῃ ἤρξαντο τὴν 28ην Ἰουλίου καὶ ἔληξαν τὴν 3ην Νοεμβρίου, περιωρίσθησαν δὲ εἰς τὸν κεντρικὸν τομέα, δεξιὰ τῆς δημοσίας ὁδοῦ Θεσσαλονίκης—Ἐδέσεως. Καθ' ὄλην τὴν περίοδον συνειργάσθη καὶ πάλιν ἡ Ἐπιμελήτρια κ. Εὐγενία Λεβεντοπούλου—Γιούρη, ἐν μέρει δὲ αἱ Ἐπιμελήτρια κ. Μαρ. Καραμανῶλη—Σιγανίδου καὶ δ. Φωτεινὴ Παπαδοπούλου.

Εἰς τὸ οἰκοδομικὸν τετραγώνον 1 τοῦ κεντρικοῦ τομέως, ἀφοῦ καθηρέθη καὶ ἡ δευτέρα οἰκία Καραφυλιά, ἡ ὁποία εἶχε κτισθῆ ἐπ' αὐτοῦ (ἐξηγοράσθη καὶ αὐτὴ ὑπὸ τοῦ Ταμείου Ἀρχαιολογικῶν Ἀπαλλοτριώσεων), συνεπληρώθη ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ἀπομένοντος βορειοανατολικοῦ τμήματος τῆς μετὰ τοῦ ἰωνικοῦ περιστυλίου βορείας οἰκίας τοῦ τετραγώνου τούτου, ἀνεσκάφη δὲ καὶ τμήμα τῆς ἀνατολικῶς αὐτοῦ ὁδοῦ, τῆς διηκούσης ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον¹.

Παραλλήλως ἤρξατο ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ οἰκοδομικοῦ τετραγώνου 2 (βορείας τοῦ τετραγώνου 1), στενὴ λαρίς τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀποκαλυφθῆ κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ 1957². Μολοντί καὶ πάλιν μικρὰ σχετικῶς ἔκτασις ἀπεκαλύφθη (300 περίπου τετραγωνικά μέτρα), τὰ εὐρήματα ἐν τούτοις ὑπῆρξαν πολυάριθμα, ἰδίως εἰς τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἐπιφανειακὴν ἐπίχωσιν στρώμα. Ἐντεῦθεν προήλθον περὶ τὰ 500 πῆλινα εἰδῶλια, ἀκέραια ἢ θραύσματα, μέγας ἀριθμὸς ὀστράκων ἀγγείων, ὧν τὰ παλαιότερα

χρονολογοῦνται μέχρι τοῦ 2ου ἡμίσεος τοῦ 4ου αἰῶνος π. Χ., τρεῖς περίπου ἑκατοντάδες χαλκῶν νομισμάτων καὶ ὑπὲρ τὰς διακοσίας ἐνφραγίστοι λαβαὶ ἀμφορέων, αἱ πλείσται τῶν ὁποίων προέρχονται ἐκ Ρόδου καὶ Θάσου. Μία τῶν εὐρεθεισῶν λαβῶν φέρει σφράγισμα ΘΕΑΡΙΩΝ (Πί ν. 237 γ), ἄγνωστον, καθ' ὅσον γνωρίζω, μέχρι τοῦδε³.

Τὸ μέγα πλῆθος τῶν εὐρημάτων καὶ ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ τεχνικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ, τοῦ ἀπαραιτήτου διὰ τὸν καθαρισμὸν, τὴν συγκόλλησιν, τὴν καταγραφὴν κλπ. τοῦ ὕλικου, ἐπέβαλε τὴν διακοπὴν τῆς ἀνασκαφῆς εἰς τὸν ὑποτομέα τοῦτον.

Ταυτοχρόνως ἐσυνεχίσθη ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ οἰκοδομικοῦ τετραγώνου 3 (κειμένου δυτικῶς τοῦ τετραγώνου 1) καὶ συνεπληρώθη ἡ ἀποκάλυψις αὐτοῦ πρὸς δυσμᾶς (Πί ν. 235) μέχρι τῶν ὀρίων τῶν διαγραφομένων ἀπὸ τὴν κάθετον (ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον) ὁδόν⁴. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἐντὸς τῆς βορείας οἰκίας τοῦ τετραγώνου τούτου ἀνεύρεσις τῶν θεμελιῶν μικροῦ κυκλικοῦ χώρου, ὁμοιάζοντος πρὸς τὴν θόλον τοῦ βασιλικοῦ ἀνακτόρου τῆς Παλατίτσας, πιθανῶς λατρευτικοῦ προορισμοῦ⁵ (Βλ. Σχ ε δ. 1, Πί ν. 236 α). Ἐνδιαφέρουσα ὅσον καὶ δυσερμηνευτος εἶναι ἡ πλησίον τῆς θόλου ταύτης ἀποκάλυψις εὐρείας ἡμικυκλικῆς κόγχης, ἀνεωγμένης ἐπὶ παρόδου, ἡ ὁποία φαίνεται νὰ χωρίζῃ τὴν βορείαν οἰκίαν τοῦ τετραγώνου τούτου ἀπὸ τὴν ἐπομένην πρὸς νότον (βλ. Πί ν. 236 α).

Τὸ πλέον σημαντικὸν κινητὸν εὑρημα ἐκ τῆς βορείας οἰκίας ὑπῆρξε χαλκὸν τορευτὸν προσάρτημα κλίνης, κεκοσμημένον μὲ κεφαλὴν διονυσιακοῦ ὄνου καὶ προτομήν Διονύσου ἐντὸς κυκλικοῦ πλαισίου (Πί ν. 237α-β)⁶. Εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ ἐκ τῶν πρώτων ἀνασκαφῶν Πέλλης τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ Γ. Οἰκονόμου ἀποκαλυφθὲν καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐν ΑΜ 51 (1926) 75 κ.έ. δημοσιευθὲν.

3. Τοῦτο ἐπιβεβαίωσι καὶ ἡ κ. Μαρία Σαββατιανοῦ—Πετροπούλου, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει ἀνατεθῆ ἡ μελέτη τῶν ἐκ Πέλλης ἀμφορέων.

4. Βλ. ΑΔ ἑ.ά. σελ. 74, Σχ ε δ. 1.

5. Βλ. τελευταίας : Μ. Ἀνδρονικοῦ, Χ. Μακαρόνα, Ν. Μουστοπούλου, Γ. Μπακαλάκη, Τὸ ἀνάκτορον τῆς Βεργίνας, Ἀθῆναι 1961, σελ. 16 κ.έ., πίν. 1.

6. Εὐρέθη ἐντὸς τοῦ ἀκραιῶ βορειοδυτικοῦ δωματίου τῆς οἰκίας, τοῦ περιβαλλομένου ἀπ' ἀνατολῶν, βορρᾶ καὶ δυσμῶν ὑπὸ ἐπιμήκων χώρων, οἱ ὁποῖοι ἐχρησίμευον ὡς ἀποθήκαι, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐκεῖ εὐρεθέντων πολλῶν ἀμφορέων, τοῦ πλῆθους τῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως κλπ. Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ δωματίου εὐρέθησαν ἐπίσης μαρμαρίνου βωμίσκος, λίθινον ἰγδίον, ἀγνωσθες πολλαί, ὀξυπύθμενοι ἀμφορεῖς κλπ. (Βλ. Σχ ε δ. 1 καὶ Πί ν. 236 β).

1. Πρβλ. ΑΔ 16 (1960) σελ. 80, Πίν. 35—37.

2. ΑΔ ἑ.ά. σελ. 74, Σχ ε δ. 1.

Καλαμιτών-Θεσσαλονίκης: α. Τάφος τραπεζοειδούς κατόψεως, β. Κορμός ἀγάλματος, γ. Εἰκονιστική κεφαλή, ἀπότμημα ἀναγλύφου, δ. Ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον Τορπλίας Ἐλπίδος (Θεσσαλονίκη)

ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἄνω Ἀπόστολοι Κυλικίς: α-β. Ὑπόκαυστον Βαλανείου

ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἵπόκαυστα Βαλανείων: α. ἼΑνω ἸΑποστόλων Κιλκίς, β. Παλατιανοῦ Κιλκίς
ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ